

**DET KONGELEGE
LANDBRUKS- OG MATDEPARTEMENT**

Innovasjon Norge
Postboks 448 Sentrum
0104 OSLO

Dykkar ref

Vår ref
15/1539-

Dato
22.2.2017

Oppdragsbrev til Innovasjon Norge 2017

Vi syner til budsjettforslag for 2017 i Prop. 1 S (2016-2017) for Landbruks- og matdepartementet, Innst. 8 S (2016-2017) og Stortinget sitt budsjettvedtak for 2017 av 13. desember 2016. Departementet kunngjer gjennom dette brevet dei styringssignala og løyvingane som gjeld for Landbruks- og matdepartementet sitt oppdrag til Innovasjon Norge i 2017.

1. OVERSIKT OVER LØYVINGAR STILT TIL DISPOSISJON FOR 2017

For 2017 stiller departementet gjennom statsbudsjettet følgjande midlar til disposisjon for Innovasjon Norge:

Kapittel og post	Ordning	Beløp mill. kr
1137, post 70	Til program for industriell bioraffinering	2,78
1150, post 50	Bioenergiprogrammet	66,00
1150, post 50	Investering og bedriftsutvikling i landbruket	574,50
1150,50/1151,51 ¹	Utviklingsprogrammet	95,50
SUM		738,78

1) 5,5 mill. kroner er løyvd over kapittel 1151, post 51 og er øyremarka den reindriftsbaserte delen av Utviklingsprogrammet.

Oversikta inkluderer òg midlar til administrasjons- og gjennomføringskostnader knytt til ordningane. Særskilt omtale av dette står under punkt 6.

2. MÅL FOR INNOVASJON NORGE OG ANDRE FELLESFØRINGAR

Vi syner til oppdragsbrevet frå Nærings- og fiskeridepartementet for 2017 for fellesføringar og omtale av Innovasjon Norge sin målstruktur.

3. PRIORITERINGAR I OPPDRAGET FRÅ LANDBRUKS- OG MATDEPARTEMENTET

Av Prop. 1 S (2016-2017) går det fram at dei overordna måla for landbruks- og matpolitikken er matsikkerheit, landbruk over heile landet, auka verdiskaping og berekraftig landbruk. Landbrukspolitikken skal legge til rette for ein kostnadseffektiv matproduksjon, styrka næringsgrunnlag og auka verdiskaping. Regjeringa vil legge til rette for å få fleire unge til å ønskje seg inn i næringa, og vil bygge ned hindringane for dei som vil auke matproduksjonen. Regjeringa har nyleg lagt fram for Stortinget ei melding om jordbrukspolitikken. I meld. St. 11 (2016-2017) *Endring og utvikling. En fremtidsrettet matproduksjon*, blir det m.a. framheva at jordbrukspolitikken skal legge til rette for auka matproduksjon, auka effektivitet og styrka konkurransekraft for jordbruksnæringa og tilhøyrande verdikjede. Meldinga blir handsama av Stortinget våren 2017.

Regjeringa har òg lagt fram ei melding om skog- og trenæringa. Meld. St. 6 (2016-2017) *Verdiar i vekst – konkurransedyktig skog- og trenæring* har eit verdikjedeperspektiv, frå frø til produkt og marknad, og trekkjer fram moglegheitene i skog- og trenæringa. Regjeringa vil legge til rette for auka verdiskaping frå skogen m.a. gjennom satsing på infrastruktur, betre kapitaltilgang til investeringar, auka krav til innblanding av biodrivstoff og satsing på forskning, utvikling og innovasjon. Denne meldinga vart handsama av Stortinget 31. januar i år.

Det skal satsast på alternativ næringsutvikling for å gje grunnlag for auka verdiskaping og framtidssretta landbruksproduksjon over heile landet. Meld. St. 31 (2014-2015) *Garden som ressurs – marknaden som mål- Vekst og gründerskap innan landbruksbaserte næringar* vart handsama av Stortinget våren 2016. Meldinga synleggjer korleis potensialet for auka verdiskaping innan dei landbruksbaserte næringane utanom tradisjonelt jord- og skogbruk kan utløysast. Politikken skal legge til rette for vekst og utvikling uavhengig av storleiken på gardsbruket, og bidra til at landbruksgründerar skal kunne utnytte det totale ressursgrunnlaget i inn- og utmark på landbrukseigedomen utan unødige hinder. Innovasjon Norge spelar ei viktig rolle i realiseringa av regjeringa sine ambisjonar på dette området i møte med etablerarar og gründarar frå landbrukssektoren, og gjennom forvaltninga av dei ulike bedriftsretta midlane.

Den nye strategien *Opplevingar for ein kvar smak - strategi for reiseliv basert på landbrukets og reindriftas ressursar*, er ei oppfølging av Meld.St.31 og legg føringar for Innovasjon Norge sin innsats innanfor Utviklingsprogrammet og arbeidet med å fremje ei positiv utvikling for mat- og reiselivsverksemder innan landbruket og reindrifta.

Etterspurnaden etter reinsdyrkjøtt har over lang tid vore god. På slutten av 2016 har marknadssituasjonen blitt noko meir krevjande. Det er viktig at reinkjøttbransjen brukar den til ein kvar tid gjeldande marknadssituasjonen til utvikling av levedyktige verksemdar, bygd på eigen solid kunnskap og erfaring, og som leverer kvalitetsprodukt som marknaden etterspør.

Landbruket rår over eit betydeleg ressursgrunnlag. Optimal utnytting av desse omfattande biologiske ressursane vil vere sentralt både for å ta ut potensialet i eksisterande næringar, og som grunnlag for innovasjonar og ny næringsverksemd. Ei heilskapleg tilnærming til bioøkonomien skal bidra til å løyse samfunnsutfordringar knytt til område som matsikkerheit, klima, miljø, energi og ressurstilgang. Innsatsen, som skal sjåast i samanheng med regjeringa sin bioøkonomistrategi *Kjente ressursar – uante muligheter*, skal gi prioritet til tiltak som kan ha ein nasjonal effekt både på verdiskaping og sysselsetting, reduserte klimautslipp og meir effektiv og berekraftig ressursutnytting.

Oppdragsbrevet frå Nærings- og fiskeridepartementet gir elles nærmare føringar for Innovasjon Norge sin innsats på området, m.a. knytt til utarbeiding av handlingsplan for oppfølging av strategien.

Innovasjon Norge sine delmål om fleire gode gründerar, fleire vekstkraftige bedrifter og fleire innovative næringsmiljø, er viktige for å nå måla innanfor landbruks- og matpolitikken. I det enkelte oppdrag vil vektinga av dei tre delmåla variere.

Departementet forventar elles at Innovasjon Norge orienterar seg i relevante dokument og proposisjonar på landbruks- og matområdet i selskapet sitt arbeid med landbruksbasert næringsutvikling.

4. NÆRMARE OM DEI ENKELTE ORDNINGANE

Bioøkonomiordninga

Den nyoppretta bioøkonomiordninga skal bidra til å ta ut uforløyst potensial for verdiskaping og næringsutvikling basert på auka, effektiv og lønnsam utnytting av fornybare biologiske ressursar. Nærings- og fiskeridepartementet sitt budsjettkapittel 2421, post 50 er styrka med 50 mill. kroner for 2017 til oppfølging av bioøkonomistrategien. Trebasert innovasjonsprogram skal vidareførast på same nivå som i 2016 innanfor desse midla. I tillegg vil LMD si løyving til bioraffineringsprogrammet bli ein del av ordninga. På bakgrunn av dette vert det for 2017 løyvd 2,780 mill. kroner over kapittel 1137 post 70 til Innovasjon Norge.

LMD ber IN om å involvere departementet i arbeidet med å vidareutvikle innretninga av ordninga. Vi syner elles til ei heilskapleg omtale av ordninga i oppdragsbrev frå NFD.

Bioenergiprogrammet

Det er for 2017 avsett 67 mill. kroner til Bioenergiprogrammet over kapittel 1150, post 50. Av løyvinga skal 1 mill. kroner gå til Norsk Gartnerforbund si satsing på klimavennleg produksjon. Innovasjon Norge blir soleis tildelt 66 mill. kroner til forvaltning av Bioenergiprogrammet, og hovudtynga av innsatsen på dette området bør bli prioritert opp mot delmålet om fleire vekstkraftige bedrifter.

Landbruks- og matdepartementet legg til grunn at programmet blir vidareført med basis i dei same hovudmåla som for 2016, irekna vektlegging av klima- og energigevinstar.

Biogassprosjekt skal vurderast med utgangspunkt i dei vanlege energi- og lønnssemiskriteria. Utover dette skal Innovasjon Norge også legge vekt på heilskapleg miljøgevinst av biogassprosjekta. Landbruks- og matdepartementet legg til grunn at Innovasjon Norge sikrar samordning mot ENOVA på bioenergiområdet, samt utnyttar kompetansen og nettverket til fylkesmennene og fylkeskommunane for å sikre ei koordinert bioenergisatsing under dei regionale næringsprogramma. Innovasjon Norge bør legge vekt på å sikre tilfredsstillande aktivitet i alle fylke.

Midlar til investering og bedriftsutvikling i landbruket (IBU-midlar)

Tilgang på investeringsverkemidlar er ein viktig føresetnad for fornying av produksjonsapparatet i landbruket og framtidig vekst og utvikling i landbruksbaserte næringar. Midla skal bidra til utvikling både innanfor det tradisjonelle landbruket og andre landbruksbaserte næringar.

Det er løyvd 574,5 mill. kroner over kapittel 1150 post 50 til investering og bedriftsutvikling i landbruket i 2017. Innovasjon Norge bør prioritere hovudtynga av innsatsen sin innanfor IBU-midla opp mot selskapet sitt delmål om fleire vekstkraftige bedrifter. Innanfor det tradisjonelle landbruket vil ambisjonane om auka produktivitet og lønnsemd i bedrifter vere særskilt viktig. I tillegg bør fleire dyktige gründerar, særskilt i form av fleire levedyktige oppstartsbedrifter, vere eit prioritert innsatsområde knytt til satsinga på landbruksbasert næringsutvikling utanom tradisjonelt jord- og skogbruk. Regionalt næringsprogram utarbeidd av fylkesmannen i samarbeid med Innovasjon Norge, fylkeskommunen, næringa mfl., legg strategiske føringar for bruken av midla regionalt.

Forskrift om midlar til investering og bedriftsutvikling i landbruket, samt føringar gitt i Prop. 1 S (2016-2017) Landbruks- og matdepartementet og i Prop. 133 S (2015-2016) *Jordbruksoppjøret 2016*, skal leggest til grunn for forvaltninga av midla.

I samband med Stortinget si handsaming av jordbruksoppgjeret 2016 har Innovasjon Norge fått høve til å gi tilsegn om investeringsstøtte på hausten, sjølv om løyvinga over statsbudsjettet og utbetaling fyrst skjer året etter.

Vi legg elles til grunn at det framleis er mogleg å gje støtte til bedriftsretta fellesskapsprosjekt over desse midla. Vi ber om at det blir gjort ei god avklaring mellom Innovasjon Norge og fylkesmannen når det gjeld type prosjekt som blir støtta av dei ulike aktørane.

Fordelingsnøkkelen for 2016 for deling av midla mellom fylka er vidareført også i 2017:

Fylke	Løyving mill. kroner
Østfold	20,10
Akershus	17,82
Hedmark	37,39
Oppland	43,20
Buskerud	23,82
Vestfold	15,96
Telemark	19,67
Aust-Agder	14,70
Vest-Agder	17,11
Rogaland	42,33
Hordaland	31,96
Sogn og Fjordane	42,33
Møre og Romsdal	38,95
Sør-Trøndelag	36,79
Nord-Trøndelag	45,93
Nordland	37,81
Troms	25,53
Finnmark	17,68
SUM	529,08¹

1) Totalsum ekskl. avsetning til administrasjons- og gjennomføringskostnader på 45 mill. kroner, samt 0,42 mill. kroner til dekking av kundeeffektundersøkinga jf. pkt. 6.

Maksimal prosentsats for tilskot på 33 prosent av kostnadsoverslaget for investeringa er vidareført. For å nå målet om auka produksjon er det viktig å støtte opp om bedrifter som ønskjer vekst. Støtte til investeringsprosjekt som gir auka matproduksjon, skal difor prioriterast. Lønnsemdsvurdering av prosjekta skal ligge til grunn for tildeling av midlar. Ulike eigarformer skal likestillast ved prioritering av søknader. Nye krav til dyrevelferd og fornying av driftsapparatet skal vektleggjast. Innovasjon Norge må elles ta omsyn til marknadssituasjonen til dei einssilde produksjonar i vurdering av finansieringsstøtte til

utviding eller nyetablering. Det gjeld særleg for kraftfôrbaserte produksjonar der investeringstakten i større grad kan påverke marknadsbalansen. Energiomsyn og miljø- og klimavennleg teknologi skal inngå i vurderinga av søknader om tilskot der det er relevant. Ordninga med risikolån er vidareført innanfor ramma av denne ordninga.

Innovasjon Norge har ansvaret for den årlege kåringa av årets bedriftsutviklar i landbruket (bedriftsutviklingsprisen), og kan nytte IBU-midlar til dette tiltaket etter nærmare dialog med departementet.

Utviklingsprogrammet - landbruks- og reindriftsbasert vekst og verdiskaping

Det er løyvd til saman 95,5 mill. kroner til Utviklingsprogrammet for 2017. 5,5 mill. kroner er løyvd over reindriftsavtala, kapittel 1151 post 51 til den reindriftsbaserte delen av programmet. Midlane over jordbruksavtala er løyvd over kapittel 1150, post 50. Programmet skal utviklast i tråd med føringane gitt i fjorårets jordbruksoppgjær og i Reindriftsavtalen 2016/2017, samt styringsgruppa sine signal. Innovasjon Norge er sekretariat for styringsgruppa til Utviklingsprogrammet.

Innovasjon Norge bør prioritere hovudtyngda av innsatsen sin på dette området opp mot delmålet om fleire vekstkraftige bedrifter. Innanfor delmålet om fleire innovative næringsmiljø bør ambisjonane om innovative og vekstkraftige regionar og meir samarbeidsorienterte bedrifter vektleggast.

Den nye reiselivsstrategien, *Opplevingar for ein kvar smak*, trekk opp ambisjonar for arbeidet med å vidareutvikle og styrke reiselivet gjennom opplevingar basert på landbruket og reindrifta sine ressursar. Strategien vektlegg koplinga mellom mat og reiseliv. Verkemidla i Utviklingsprogrammet og innretninga av desse, er heilt sentrale for oppfølging av strategien.

Det er gjort evaluering av vekstordninga og ordninga med forpliktande produsentsamanslutningar vil bli evaluert i 2017. Samla vil evalueringane peike på moglege forbettringsområde i ordningane. Innovasjon Norge må bidra i oppfølginga.

Landbruks- og matdepartementet ber Innovasjon Norge om å sikre at Utviklingsprogrammet blir marknadsført på ein måte som sikrar pågang av relevante og gode prosjektsøknader frå alle sektorane som er dekkja av programmet. Her må m.a. formidling av resultat frå avslutta prosjekt, både til næringa og relevante aktørar, stå sentralt.

Det vert lagt til grunn at Innovasjon Norge framleis har ein aktiv innsats og god tilrettelegging ovanfor reinkjøttkundane, samt stor merksemd på å få fram potensialet på reinområde gjennom utviklingsprogrammet og resten av Innovasjon Norge sitt verkemiddelapparat. Det tidlegare reinprogrammet si innretning og satsingsområde skal vidareførast i det nye programmet.

Når det gjeld forvaltning, syner vi til at reindrifta er ei urfolksnæring som er unik både i nasjonal og internasjonal samanheng, der kulturelementet står sentralt. Reindrifta er også ei av få næringar i Noreg med heilårs beitedrift. Desse tilhøva stiller særskilde krav til oppfølging av målgruppa. Ved administreringa er det sentralt at kompetanse om målgruppa blir teken hand om, og at ein har ei aktiv og individuell oppfølging av målgruppa, samt at det blir lagt opp til bedriftsbesøk. For å sikre best mogleg effekt av midla frå reindriftsavtala, er det også sentralt at programmet blir sett i samband og koordinert med aktivitetar over Reindriftens utviklingsfond (RUF) og Sametinget sine ordningar, samt at ein har god kontakt med Markedsutvalget for reinsdyrkjøtt. Samarbeidet med Mattilsynet, Matmerk og dei regionale partnarskapa må vidareførast.

Innovasjon Norge gjorde i 2015 ei analyse av ti eksportmarknader med tanke på eksport av landbruksvarer. Departementet ber Innovasjon Norge om å følgje opp denne analysa vidare.

Den norske standen på Internationale Grüne Woche (IGW) er den viktigaste markeringa av norsk mat og reiseliv i utlandet som Landbruks- og matdepartementet er involvert i. IGW er ein viktig arena og møteplass for å etablere nettverk mellom næringslivsaktørar og for å bidra til forsterka regionalt samarbeid på mat- og reiselivsområdet. Innovasjon Norge har det operative ansvaret for prosjektet i tett dialog med departementet.

Matstreif er ein viktig nasjonal arena for å synleggjere mangfaldet av norsk lokalmat. Innovasjon Norge har det operative ansvaret for gjennomføring av matfestivalen. Landbruks- og matdepartementet ber Innovasjon Norge om å involvere andre sentrale aktørar i verdikjeda for matproduksjon i planlegging og gjennomføring av arrangementet. Prosjektet skal organiserast med ei referansegruppe.

Innanfor Utviklingsprogrammet er det etablert ei tilskotsordning til kompetansetiltak og regionale kompetansenav. Ordninga forvaltast av Innovasjon Norge som òg har ansvar for nasjonal koordinering og styring av dei fem kompetansenava (Nofima (Øst-Norge, Sør-Norge), Sogn jord- og hagebruksskule (Vest-Norge), Mære Landbruksskule (Midt-Norge), Nibio (Nord-Norge)).

Lån til landbruksføremål innanfor lågrisikolåneordninga (kapittel 2421 NFD)

Innovasjon Norge kan som tidlegare gje lån til landbruksføremål innanfor ramma for Lågrisikolåneordninga over Nærings- og fiskeridepartementet sitt budsjett. Det er viktig at Innovasjon Norge i si rapportering og statistikkføring framleis opprettheld eit skilje mellom bustadføremål og næringsføremål.

5. ADMINISTRATIVE FELLESFØRINGAR

Departementet viser til dei administrative fellesføringane i oppdragsbrev for 2017 frå Nærings- og fiskeridepartementet, irekna føresetnader og krav samt føringar knytt til administrative forhold, rapportering og evaluering.

6. DEPARTEMENTSSPESIFIKKE ADMINISTRATIVE FØRINGAR

Administrasjons- og gjennomføringskostnader

Den enkelte oppdragsgjevar skal dekke alle administrasjons- og gjennomføringskostnader utover basiskostnadane for sine oppdrag, med unntak for aktivitetar som skal vere sjølvfinansierande. Selskapet sine basiskostnader vert dekkta av løyvinga over Nærings- og fiskeridepartementet sitt budsjett kap. 2421, post 70.

For ordningar som Innovasjon Norge forvaltar for Landbruks- og matdepartementet skal administrasjons- og gjennomføringskostnadane spesifiserast på kvart program/ordning. Rapport for administrasjons- og gjennomføringskostnader skal vere klar til kvart halvårsmøte mellom Landbruks- og matdepartementet og Innovasjon Norge.

Det er gjort ein gjennomgang av administrasjons- og gjennomføringskostnadane for 2017 med bakgrunn i vurderingar frå Innovasjon Norge. Departementet ynskjer framover eit betre system for vurdering av nivået på administrasjonskostandene, der også eventuelle unytta midlar blir synleggjort.

Administrasjons- og gjennomføringskostnader for 2017 går fram av tabellen under.

Ordningar og oppdrag	Administrasjons- og gjennomføringskostnader mill. kr
Midlar til Investering og bedriftsutvikling i landbruket	45,00
Utviklingsprogrammet ¹⁾	11,50
Bioenergiprogrammet	5,50
Bioraffineringsprogrammet	0,30
LMD sin del av kundeeffektundersøkinga	0,64
Sum alle oppdrag	62,94

1) Av dette skal 1,5 mill. kroner dekkast over reindriftsavtala.

Når det gjeld dekking av departementet sin del av kundeeffektundersøkinga, ber vi om at utgifta blir trekt frå ramma til dei ulike programma, høvesvis 420 000 kroner frå IBU-ordninga, 100 000 kroner frå Utviklingsprogrammet, og 120 000 kroner frå Bioenergiprogrammet.

Administrasjons- og gjennomføringskostnadane til IGW og Matstreif skal trekkjast frå løyvinga til Utviklingsprogrammet for vekst og verdiskaping, og kjem i tillegg til kostnadane for programmet som er synleggjort i tabellen ovanfor. Årlege budsjett over prosjektkostnadane til desse to prosjekta skal godkjennast av Landbruks- og matdepartementet etter innspel frå styringsgruppa.

Samarbeid regionalt

Regionalt næringsprogram, som blir utarbeidd i samarbeid mellom fylkesmennene, fylkeskommunane, Innovasjon Norge sine distriktskontor og næringsorganisasjonane i landbruket, skal bidra til målretting av den regionale innsatsen for næringsutvikling i landbruket. Det er viktig at Innovasjon Norge og dei regionale samarbeidspartnarane, har ein god dialog som kan sikre gjensidig forankring, prioritering og kopling mellom verkemidla på landbruks- og matområdet regionalt og lokalt.

Distriktskontora må ha tilstrekkelig kunnskap og kompetanse innanfor landbruksoppdraget, slik at dei kan bidra aktivt til å mobilisere ressursar og utløyse vekstpotensialet regionalt. Som kompetanseorgan innan næringsutvikling, er det forventat at Innovasjon Norge også støttar kommunane i deira rolle som fyrstelinje for næringsutvikling.

Overføring av midlar

Landbruksdirektoratet har det administrative hovudansvaret for Landbrukets utviklingsfond (LUF), jf. St.prp. nr.1 Tillegg nr. 3 (1999-2000). For ordningar under LUF som blir forvalta av Innovasjon Norge, er det lagt opp til periodisk overføring (4-6 gonger per år) av midlar frå fondet. Administrasjons- og gjennomføringskostnadane til kvar ordning blir utbetalt separat frå resten av ramma til ordninga. Innovasjon Norge utbetalar og fører rekneskap for tilskot/lån og mottek og fører rekneskap for inntekter frå avdrag på lån. Innovasjon Norge må vidareføre kontakta med Landbruksdirektoratet når det gjeld rekneskap og overføring av midlar. Vi syner elles til brev av 21.12.16 om rekneskapsføring av *Tilskuddsfond LUF ordningene og Tapsfond risikolån landbruk*.

Når det gjeld løyvingar frå RUF, skal det også leggjast opp til periodisk overføring av midlar frå Landbruksdirektoratet til Innovasjon Norge (2 gonger per år). Utbetalinga vil skje etter utbetalingsanmodning frå Innovasjon Norge.

Når det gjeld kapittel 1137, post 70 samtykkjer Stortinget jf. Innst. 12 S (2016-2017) i at Landbruks- og matdepartementet i 2017 kan gje tilsegn om tilskot utover gitt løyving, men slik at samla ramme for nye tilsegn og gammalt ansvar ikkje overstig 6 mill. kroner

Rapportering

Det skal rapporterast på bruken av midlane i tråd med rapporteringskalender frå Nærings- og fiskeridepartementet. For bruken av IBU-midlane skal det som tidlegare år sendast ein eigen rapport frå Innovasjon Norge sine distriktskontor innan 1.2.2018. Rapporten skal vurdere verkemiddelbruken opp mot regionalt næringsprogram. Statistikk over fordeling til ulike grupper, som kvinner og unge, i dei ulike program og tenester skal synleggjerast slik at ein sikrar eit godt samanlikningsgrunnlag over tid.

Styringsmøte

Det vil bli lagt opp til to halvårsmøter i tillegg til kontaktmøter mellom Landbruks- og matdepartementet og Innovasjon Norge i 2017.

Med helsing

Anne Marie Glosli (e.f.)
ekspedisjonssjef

Kristin Orlund
Avdelingsdirektør

Dokumentet er elektronisk signert og har derfor ikke handskrivne signaturar

Kopi til:

Fylkesmannen – alle
Fylkeskommunen- alle
Nærings- og fiskeridepartementet
Kommunal- og moderniseringsdepartementet
Riksrevisjonen
KS
Norges Bondelag
Norsk Bonde- og Småbrukarlag
NORSKOG
Norges Skogeierforbund